

Korporatīvā sociālā atbildība kā ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanas un uzņēmuma darbības efektivitātes paaugstināšanas faktors

Inna Dovladbekova

Rīgas Stradiņa universitāte, Eiropas studiju fakultāte, Latvija

Ievads. Korporatīvi sociāli atbildīgas uzņēmējdarbības modeļa ieviešanu veicināja globalizācijas procesi, tehnoloģiskā attīstība, kā arī ierobežotās resursu iegūšanas iespējas. Korporatīvās sociālās atbildības (KSA) problemātika ir kļuvusi aktuāla ekonomikas un ilgtspējīgas uzņēmējdarbības attīstības nodrošināšanas kontekstā. Arvien vairāk uzmanības tiek pievērsts uzņēmējdarbības konkurētspējas un efektivitātes paaugstināšanai, izmantojot KSA principus. Eiropas konkurētspējas ziņojumā tika atzīmēts, ka KSA var sniegt ieguldījumu riska pārvaldībā, izmaksu ietaupījumā, piekļuvē kapitālam, attiecībās ar klientiem, cilvēkresursu pārvaldībā un inovācijas spējā.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Pētījuma mērķis ir, balstoties uz KSA teorētisko analīzi, noteikt tās nozīmi ilgtspējīgas ekonomikas un uzņēmējdarbības attīstības nodrošināšanā un uzņēmuma darbības efektivitātes paaugstināšanā.

Pētījumā tika izmantota monogrāfiskā metode, dedukcijas metode, gadījuma analīze (*case study*) un sekundāro datu analīze.

Rezultāti. Sociāli atbildīga uzņēmējdarbība ir saistāma ar ilgtspējīgas attīstības principiem, t. i., šodienas vajadzību apmierināšanu, domājot par nākamās paaudzes vajadzību apmierināšanu. Ilgtspējīgai attīstībai ir raksturīgas trīs savstarpēji saistītas dimensijas: vides, ekonomiskā un sociālā, caur kurām ir vērtējama sociāli atbildīga uzņēmējdarbība. Tieši ilgtspējīga attīstība ir viens no sociāli atbildīgas uzņēmējdarbības attīstības stūrakmeņiem. Korporatīvi sociāli atbildīgu uzņēmējdarbības modeli var identificēt kā uzņēmuma darbības stratēģiju. Šīs stratēģijas ieviešana uzņēmumā ir rūpīgi jāizvērtē, nosakot tās ietekmi uz uzņēmuma saimniecisko darbību un tās attīstības potenciālu. Šobrīd vērojama uzņēmējdarbības evolūcija un paradigmas struktūras maiņa no akcionāriem uz plašu ieinteresēto pušu loku. KSA tiek uzskatīta par īpašu pašregulējošu uzņēmējdarbības mehānismu, kas ir integrēts uzņēmējdarbības modelī un ietekmē uzņēmuma ekonomisko uzvedību un vērtības. Uzņēmumu konkurētspējā stratēģiska pieeja KSA kļūst aizvien nozīmīgāka. Tā var sniegt ieguldījumu riska pārvaldībā, izmaksu ietaupījumā, piekļuvē kapitālam, attiecībās ar klientiem, cilvēkresursu pārvaldībā un inovācijas spējā.

Vērtējot KSA uzņēmējdarbības modeļa ietekmi uz uzņēmuma darbības efektivitātes paaugstināšanos, ir iespējams nodalīt tiešo ietekmi uz izejmateriālu un ražošanas izmaksām, uz energoefektivitāti u. c. faktoriem, kā arī netiešo ietekmi uz uzņēmuma tēlu sabiedrībā, personāla apmierinātību ar darba vidi un produktivitāti. Veiksmīgi izvēlēts uzņēmējdarbības rādītāju novērtēšanas modelis ļauj izvērtēt, cik sekmīgi konkrētais uzņēmums darbojas saskaņā ar tā mērķiem. Ir izstrādāti dažādi instrumenti un modeļi uzņēmuma darbības izvērtēšanai (piemēram, līdzsvarotā vadības karte, ekonomiskā pievienotā vērtība, uz darbībām balstītas izmaksas, kā arī darbības un peļņas modelis), kurus var izmantot KAS uzņēmējdarbības kontekstā.

Secinājumi. Lai rosinātu Latvijas uzņēmējus vairāk izmantot KSA principus, vajadzētu ne tikai rīkot informatīvas kampaņas, bet arī radīt tiesisko pamatu KSA aktivitāšu un iegūstamo priekšrocību identificēšanai. Sekmīgākai KSA ieviešanai praksē Latvijā būtu jānodrošina finanšu instrumenti līdzekļu piesaistei sociāli atbildīgas uzņēmējdarbības kontekstā, piemēram, izmantojot atvieglotus kreditēšanas nosacījumus (it īpaši jauniem uzņēmumiem), valsts un pašvaldību granti projektiem, kas saistīti ar KSA principu īstenošanu, priekšrocības publiskajos iepirkumos u. c.

III

EKOSOC-LV - Tautsaimniecības transformācija, gudra izaugsme, pārvaldība un tiesiskais ietvars valsts un sabiedrības ilgtspējīgai attīstībai – jaunas pieejas ilgtspējīgas zināšanu sabiedrības veidošanai.